

Què és —i què no és— l'obra textual de la Fina Miralles

quaderndelesidees.press/que-es-i-que-no-es-lobra-textual-de-la-fina-miralles/

November 4, 2018

Com la *Rayuela*, de Julio Cortázar, que es va publicar per primera vegada ara fa cinquanta-cinc anys, *Paraules fèrtils* és una obra que es deixa llegir de moltes maneres.

Foto: *El centre és el sol. Memorial, Sabadell, 26 de març 1996.*

Es pot obrir per qualsevol dels seus quatre volums i començar la lectura per qualsevol dels fulls. El conjunt conté, aproximadament, un 37% de textos i un 63% d'il·lustracions. També aquí podem escollir: llegir, mirar o alternar ambdues coses. Amb una diferència respecte al text de Cortázar: la Fina no ens dona cap pista sobre les possibles rutes de la lectura. Ben al contrari, ens ofereix plena llibertat per actuar segons el nostre lliure albir. Entre altres coses, perquè la seva escriptura no és una narració, sinó una sèrie de reflexions disposades sobre el paper, únicament per a ús propi, sense intenció de fer-les mai públiques. Per això, l'autora s'adreça moltes vegades a ella mateixa pel seu propi nom: Fina fes això, Fina mira allò altre... Malgrat aquesta absoluta llibertat, recomano la lectura prèvia dels textos *Fina Miralles. Paraules fèrtils (1972-2017)* i *Les entranyes de les paraules*, que encapçalen el primer volum i dels quals n'és autora la Maia Creus, de qui parlaré abastament més endavant.

Per tal que el lector es pugui situar dins d'una obra tan considerable, em permetré explicar el que —al meu entendre— és i no és l'obra de la Fina Miralles.

– No és un text literari; ni un poema; ni prosa retallada; ni una narració; ni una dramatització.

– No és un assaig; no pretén construir cap teoria filosòfica; ni cap religió (malgrat les freqüents apel·lacions a un Déu que, en el fons, no és res més que la transmutació de la pròpia consciència); ni cap ètica; ni cap política.

– No és una cosmogonia. Malgrat les seves constants referències a la globalitat, no pretén explicar l'univers.

– No és un llibre místic, ni d'autoajuda, la finalitat del qual sigui fonamentalment deslliurar-se del sofriment que la vida comporta.

Aleshores, com qualificar aquesta obra?

Ens caldrà explicar, primer, qui és la Fina Miralles i la seva evolució com a artista. Cadascú s'enfronta a la vida com vol o com pot. Des de molt jove, la Fina va fer de l'art el seu instrument, per sobreviure en un món que trobava ple d'injustícies i de contradiccions.

En el seu propi **web** és defineix així: “Fina Miralles va néixer a Sabadell l'any 1950. Després d'estudis de Belles Arts, va viure a Barcelona. A la mort dels pares inicia un pelegrinatge vital que la portà a l'Amèrica del Sud, al Nord de França, a Itàlia i a altres llocs, fins a arribar a Cadaqués, on viu. Aquest anar i venir sense casa —diu la Fina— et fa conèixer i situar-te en el món. Lluny, aprens a ser humil, a acceptar i a viure d'acord amb la veritat, la concòrdia i la bellesa.”

L'any 2008, Edicions de Gràfic Set va publicar el seu text *Testament vital* i algú va dir d'ella: “La natura s'ha convertit en el seu *leitmotiv*. La Natura, la Vida i el Sagrat. La seva obra es va fent cada vegada més intimista, més amorosa, més arrodonida. Si James Lovelock l'hagués conegut, segur que hi hauria trobat l'expressió artística de la seva teoria científica *Gaia*. La Fina es fon i es confon amb la terra, els arbres, les arrels i tota la natura”.

No cal, per entendre la seva obra textual, conèixer a fons les diverses etapes de la seva producció com a artista conceptual, performàtica, dibuixant i pintora. Potser el procés ha de ser a la inversa: els seus textos ens han de conduir al seu treball. Retornem, doncs, allà on érem. Què és realment *Paraules fèrtils*?

– És un dietari no cronològic, on l'autora exposa les seves reflexions, al marge, moltes vegades, de la seva situació espacial o temporal.

Foto: *Oeil noire*, París, setembre 1988.

– És una anàlisi profunda de la pròpia consciència, realitzada amb instruments més característics de la reflexió oriental que de l'occidental. Malgrat això, després d'haver aprofundit en el seu interior, quan retorna a la superfície, continua sent essencialment mediterrània, tant de secà com de marina.

– És la història d'un itinerari iniciàtic, de la transformació, de la conversió de l'art com a ofici en l'art com essència de l'existència. Ho diu molt bé el Vicenç Altaió, **en un altre lloc d'aquest Quadern**: “Res no és en la seva vida, més que una existència d'art”.

– És una obra femenina, no pas feminista, perquè no li cal. En el nus que descabdella per tornar-lo cabdellar, treu a la llum tot el seu esperit de dona i ja no li fa falta explicar res més: la seva feminitat queda clarament exposada, *tout court*.

– Finalment, la seva reflexió sobre la vida i l'art la porten a deduir la unitat de l'univers, la interrelació de tots els seus elements i l'important paper que juga l'espècie humana en el seu desenvolupament. Conclusions a les quals, pels camins de la ciència, han arribat molts dels més importants cosmòlegs d'avui.

La publicació dels textos de la Fina Miralles constitueix tot un esdeveniment dins de l'art català. Són escasses les vegades que hem pogut tenir a l'abast l'esquelet, l'argumentari intel·lectual que està en l'origen d'una obra d'art. La classificació i l'ordenació dels textos realitzada per la Maia Creus, amb la col·laboració de la mateixa Fina, han convertit una sèrie de retalls dispersos en un relat multidimensional que, a vegades, evoca el realisme màgic, com una actitud literària i pictòrica.

Aquesta publicació ha estat possible gràcies al treball de més de tres anys de la doctora Maia Creus, historiadora de l'art, investigadora especialitzada en les cultures d'arxiu. La Maia es caracteritza també pel rigor i minuciositat dels seus treballs i, en aquest cas, per l'enamorament i la transformació que ha experimentat ella mateixa en descobrir, manejar i interpretar aquests centenars de textos i dibuixos que mai havien sortit a la llum, malgrat el coneixement i el prestigi de l'obra general de la Fina Miralles.

MANUEL COSTA FERNÁNDEZ

Foto: *Oeil noire*, París, setembre 1988.

Manuel Costa Fernández

Filòsof de formació. Gestor i crític cultural. Editor de Quadern de les idees, les arts i les lletres des de 1998.

